

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 „ 50 „
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Videkre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 „ 50 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, július 20.

A késhegyig.

Bánffy behívta összes pretoriánusait, az u. n. szabadelvű honatyákat, hogy az ellenzékét legyűrje, megrendszabályozza. Szigorú rendszabályokat akar az obstrukció ellen, a legszigorubbakat. Szájkosarat akar rakni már nem csupán a sajtóra, hanem a parlamenti ellenzékére is.

Nem érti, hogyan mer ez a megapadt ellenzék vele szemben bármily kérdésben is obstrukciót csinálni? Vele, aki 300 szavazattal rendelkezik és pedig rendelkezik feltétlenül, kénye-kedve szerint Nem tudja felfogni és boszankodik rajta. Sajtója és testőrei által terjeszti már napok óta a hirt, hogy majd elbánik ő az ellenzékkel így meg amugy. — És a milyen fene-gyerek, kitelik tőle!

Az ellenzék, élén Justh Gyulával, viszonozásul ezen hirre, kijelentette, hogy ez a megrendszabályozás lesz a kormánynak és pártjának végzete, mert ők a 16-ik §. törvénybe íratását meg nem engedik, ha csak mindnyájukat börtönbe nem zárja a kormány.

El lehetünk tehát készülvén egy érdekes látványra, a kormány és az ellenzék élethálá küzdelmére, a küzdelemre — miként mondani szokás — egészen a késhegyig.

A legnagyobb feszültséggel nézünk ezen küzdelem elé.

Ha érvényesülne a parlamenti tárgyalásoknál azon elv, mely szerint a szavazatoknak nem a száma, hanem a súlya dönt; ha föltételezhetnők a szabadelvű-

nek csúfolt pártban az önálló, független gondolkodásnak csak legkisebb parányát is; ha az a 300 honatyá nem a kormány pénzével és erőszakoskodásaival lett volna megválasztva csaknem kivétel nélkül; ha ez a pretorianus had nem függene kevesek kivételével annyira a kormánytól, hogy mindenben és minden áron támogatnia kénytelen, mert különben visszaesik a semmibe, a honnan tehetség nélkül honatyává lett, sőt talán még betevő falatja sem lessz; ha az érdekszálak nem fűznék őket oly erősen egymáshoz, hogy egymás nélkül nem ekzisztálhatnak: akkor talán meg lehetne remélnünk a jobb ügy diadalát; lehetne remélnünk, hogy szabadságunk utolsó biztosítéka, a parlamenti szólásszabadság nem lesz megsemmisítve.

Igy azonban semmit sem reménylünk.

Ha Bánffy elhatározta az ellenzék küzdelmének lehetetlenné tételét, azt képes is keresztülvinni. — Pártja óriási. Számánál csak szervilizmusa óriásibb. Megszavaz az diktátorának parancsára mindent.

Hogy valaki ne beszélhessen például tovább egy vagy egy fél óránál, vagy hogy a vita be legyen rekeszthető, ha ezt 100 képviselő kívánja, azt meg éppen nagyon szívesen szavazza meg. Hiszen a kormánypárt nem tekinti feladatának a parlamenti diskussziót, az eszmék, érvek harcát, hogy aztán ezen nemes küzdelemből a jobb elv kerüljön ki győztesként, s váljon el tőle, ami rossz, célszerűtlen, miként a kohók izzó tüze elválasztja a salakot a nemes fémtől; a kormánypárt a parlamenti tevékenységnek csak egy alakját ismeri, — a szavazást.

Ebben azonban mintaszerű. Képes volna az megszavazni például — hogy egyebet ne mondjunk — még azt is, hogy Bánffy Dezső báró ez idő szerint Magyarországnak legokosabb embere, a legzseniálisabb államférfiú mindazok között, akik valaha országok sorsát intézték.

Ez a szavazó gép, mert egyébként nem nevezhetjük, meg fogja szavazni a klotúrt a legszigorubb alakjában; meg fogja szavazni az ellenzéknek, ha ez a kormányt üdvös (?) tevékenységében hátráltatni merne, az ülésekből való kizáratását is. Hiszen mindez oly bagatell dolog! És a mellett oly könnyen érthető! A kormány pénze és hatalma adott neki létet; a kormány kegyében való megmaradástól függ ekzisztenciája; a kormány létele pedig függ az ily módon megteremtett többség feltétlen támogatásától: hogyan hagynák tehát cserben egymást? Olyan remekül berendezett kölcsönös biztosító szövetkezet ez, aminőt a világ még nem igen látott.

Ilyen többség, ilyen szellem és ilyen szervezet mellett egy perczig sem kétkedhetünk benne, hogy sikerülni fog az ellenzék megrendszabályozása. — És erre szükség is van. A sajtó szabadságát meg kell törni, mert még felrázhatja az országot apathiájából, s a közszellem felébredése könnyen elseperhetné a kormányt. Az ellenzék obstrukcióját pedig lehetetlenné kell tenni a parlamentben, mert különben aligha lehetne keresztülvinni a kvóta felemelését. S ha ez meg nem lesz, bukik a kormány, csőd alá kerül a kölcsönös érdekbiztosító szövetkezet és nem lesz többé dividenda.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A szegény Mátyás.*)

— Eleteké a börtönből —

Miért nevezem szegénynek? Mikor anyagiilag nem volt az, mert hiszen az első gazdák egyike volt falujában — neki voltak a legszebb lovai, tehenei, s a dohány beváltó hivatalhoz is ő adta be a legtöbb és legpirosabb dohányt, melynek árából adója levonása után is maradt annyi, hogy félre is tehetett belőle.

Meg azután szép, jó családja volt, életrelvő, gondos, takarékos felesége, egy szép serdülő fia és viruló menyecske leánya; s Mátyás még alig volt 40 éves, máris unokát ringatott a térdein.

Megvolt egész boldogsága, jóléte és becsülete, néhány év múlva bíró is lehetett volna falujában, mely állás egyike a nép szeretete és bizalmának, — midőn egy váratlan szerencsétlenség mindent megsemmisített; házi boldogságot, megelégedést és becsületet, s ezek nélkül mit ér már most a gazdagság is!?

Volt ugyanis Mátyásnak egy házsártos sógora, ki a feleségének vette el a testvérét, ki szinte jómódu gazda ember volt, hanem jobban

*) Mutatvány Tóth Mór kir. ügyész »A jó madarak« című munkájában, mely e napokban jelenik meg Szűti S. kiadásában Karcagán. Ára a tíz és fél ívre terjedő műnek igen csinos kiállításban 2 korona.

szerette a Söntés melletti lóczát az ivóban, mint az othoni patkát a bubos mellett.

Ezen rossz szokása miatt Jóska sógnak igen sok kellemetlensége volt feleségével, ki őt rendetlen élete miatt igen sokszor pirongatta, mire Jóska sógor rendszeren dühös lett és a feleségét gyakran meg is ütlegelte, ki türe, amíg türhette az ütlegelést, de végre rendszeren megszaladt előle és testvéréhez menekült, ki a szomszédban lakó szegény Mátyás felesége volt.

Egy farsangi este Jóska sógor szokása szerint ismét részegen jött haza a falu kocsmájából és szokás szerint ismét összeperelt feleségével, s midőn ez nem szűnt meg vele nyelvelni, ütözköznél után nyult és a sarokban álló fejszét kapta fel, mire a menyecske látva a veszedelmet, kiugrott az udvarra s áttörte magát a liceum kerítésén, Istenre kérte néjét, hogy rejtse el férje bosszúja elől, mert az agyon akará őt ütni.

A jó testvér a padra küldötte fel üldözött nővérét és hogy az ott még nagyobb biztonságba érezhesse magát, még a padra járó létrát is elvette helyéről és szivdobogva várta a bekövetkezendő eseményt.

Pedig ha tudta volna szegény jó Borscsa mi fog mindjárt következni, nemcsak dobogott volna a szíve, hanem meg is repedt volna.

Alig hogy elbujtatta az üldözött asszonyt, alig hogy az betudta magát ásnai a kukoricaszár alá, már ütötték a kaput, már dörömbölt Jóska sógor a fejszével a kis ajtón, szidva és

káromkodva embert s világot, s halállal fenyegetve elszökött feleségét.

Mátyás nem tudott az egész dologról semmit, ő éppen az istállóban almozott a jószág alá, mikor a kapu ütésekét meghallotta s még a vasyillát is kezében felejtette, úgy ment ki a nagy lármára, s látta az udvaron állani reszkető feleségét s hallotta az éktelen káromkodást és fenyegetést az utcáról.

— Be ne ereszd kedves párom, mert megöli Apollót, igérd meg, hogy be nem eresztet.

— Ne félj feleség, nem jön az ide ma, holnap pedig majd csendesebb lesz, csak te eredj be a házba, nem neked való azt a csunya beszédet hallani.

Borscsa engedett ura parancsának és be ment, Mátyás pedig egyenesen a kis ajtóhoz lépett, mely belülről be volt reteszelve.

— Ki az mit akar? — kérdezé csendesen a kívülről dörömbözőt.

— No, csak hogy itt vagy, te házasságrontó nyavalyás, hiszen veled is lesz mindjárt számolni valóm, csak gyere ki.

— Ejnye Jóska sógor, de mérges vagy, csak nem haragszol talán rám, hogy még engem is fenyegetsz?

— Gyere hát ki, ha van »mersz« benned, te ravaszabb a rókanál, gyávább a nyulnál, te anyámasszony katonája.

Mátyás erős, izmos, bátor ember volt, termete majdnem egy öl magas, széles munkabíró vállakal, erős edzett karokkal, ki csak

Hogy a szabadság védbástyája leomlik, hogy a vagyonilag már is teljesen ki-merült ország elviselhetetlen újabb terhekkel lesz megróva, — az bagatell dolog.

A főczél az érdekek kölcsönös biztosítása. És minden eszköz jó, amely ezen célhoz vezet, nevezzék azt klotürnek, vagy bárminek.

... f.

Autonómiai választások.

A budapesti választások be vannak fejezve. A liberálisok szörnyen kötötték az ebet a karóhoz, hogy a fővárosban lehetetlenné teszi Zichy Nándort és Esterházy M. Mórict. A felsülés teljes, rutul kikaptak, mint az alábbi számadatok bizonyítják.

A budavári kerületben, melyhez B. örs, B. Megyer, Jenőtelke és Sz. Endre községek tartoznak, Zichy és Vörös államtitkár (szab. kömives) állottak szemben. Déli 12 órakor így állottak a szavazatok

Zichy 500 Vörös 1.

D. u. 6 órakor.

Zichy 1000 Vörös 6

Másnap befejezték a választást s az eredmény:

Zichy 4436 Vörös 227,

vagyis Zichy Nándor gróf 4209 szótöbbséggel választatott meg.

A szavazatok plébániánként így alakultak:

	Zichy	Vörös
Vár	239	19
Tabán	344	10
Krisztina v.	416	143
Viziv. alsó pléb.	245	16
" felső "	235	5
Ujlak	288	20
P.-Buda	1392	14
Községek	1277	—
	4436	227

A pesti I. kerületben: E kerülethez tartoztak a IV., V., VI. és VII. közigazgatási kerületek. Jelöltek Barkóczy Sándor báró a nép-

párt jelöltje, Márkus József, Kirner és Tóthfalussy plébánosok jelöltje.

Itt a két extra véleményű plébános ur jelöltje győzött.

	Barkóczy	Márkus
IV. ker.	281	367
V. "	262	62
VI. "	216	211
VII. "	144	571
	903	1222

vagyis Márkus József polgármester 309 szótöbbséggel választatott képviselővé.

A pesti II. kerületben: E kerülethez a VIII., IX. és X. kerületek plébániái tartoztak. Itt folyt a leghevesebb liberális agitáció. Valami Pálfi, 48-as ügyvéd, aki Pálfinak is talmi, mert Havlicsek névvel látott napvilágot Árvában, 48-nak is, mert liberalizmusban utazott, annyira szíven viselte a liberalizmus ügyét, hogy 3000 olyan szavazó felvételét kérte, kiknek legnagyobb hibája az volt, hogy nem is élnek. Plakátot is adott ki:

»Katholikusok! Testvérek! Itt az idő, most vagy soha! Mutassátok meg, hogy önzetlen hazafiak és hithű katolikusok vagytok! A mi zászlónk Gerlóczy Károly! Ezt lobogtassátok vasárnap és hétfőn! Körülötte sorakozzon minden jó katolikus. Fel a győzelemre!»

Nos! Szegény Gerlóczynek ekkora bukásért nem volt érdemes két napig zászlóként lobognia s választói hiába lobogtatták vasárnap és hétfőn.

A szavazatok így oszlottak meg:

	Esterházy	Gerlóczy
VIII. ker.	2360	145
XI. "	557	118
X. "	65	1821
	2982	2084

vagyis Esterházy M. Mórict gróf 898 szótöbbséggel a pesti II. aut. ker. képviselőjévé választatott.

Azt hisszük ezek a választások irányt adnak az egész országban és a választók »katholikusokat«, nem »jó katolikusokat« fognak választani, kik között tudvalevőleg annyi a különbség, mint a »madár« és »jó madár« között.

A nyomorultakért.

A szerencsétlenség minden alakban számlomra indítja az embert. Sajnálkozunk, ha béna egyén nyújtja felénk csónka karját alamizsnáért esdve, megdöbben a szívünk, ha a testileg nyomorék vonszolja előttünk járásra képtelen végtagjait. A könyörülő emberi szív alamizsnát nyújt a szerencsétlennek s fohászt az egek urához, hogy hasonló sorstól mentse meg mindenkit.

De van ennél még nyomorultabb sors is. Amikor ép tagok, ép értelem mellett egészséges, munkabíró egyén van tétlenségre kárhoztatva, mert nem tudja magát megértetni, a ki ha beszélni tudna, nem alamizsnáért könyörögne, hanem munkát kérne, melylyel becsülettel szerezhessen meg kenyerét, míg így az alamizsnát sem tudja kikölni, mert néma.

Majdnem minden falunak van ilyen szerencsétlenje, némelyiknek több is. Régi időben nem hitték el, hogy ilyenekből is lehet derék embereket nevelni, de ma már többszörösen be van igazolva, hogy ha az intézetbe mehetnek, nemcsak mesterségeket tanulnak meg, hanem beszélni is megtanítják őket.

Édes hazánkban nagyon sok ezeknek a szerencsétleneknek a száma. Az 1890-iki népszámlálás Magyarországra 16073 siketnémet mutatott ki, ebből Biharmegyére 502 esik. Hány jó munkás válhatnék ezekből, ha tanítva lennének, a minthogy az a néhány száz, a kit Vácson, Budapesten, Kolozsváron, Temesváron és Aradon képeztek emberré, mindannyi mag keresi a kenyerét. Van ezek között asztalos, szabó, cipész, betűszedő, kőmetsző, szobrász és más foglalkozást űző.

Németországban több gyáros, vállalkozó, őrök is találkozik köztük. Amerikában pedig, a hol legtöbb gondot fordítanak rájuk, még siketnéma pap, tanító, póstatist stb. is van.

Magyarország még nagyon hátra van ezen a téren. Az elmúlt évben csak 400 siketnémet neveltek, a míg ugyan ezen az időben Németországban 6000, Amerikában 7000, sőt Ausztriában is 1200 volt az intézetekben tanítottak száma. Nagy baj az, hogy az állam csak az utóbbi időben kezd velük s oktatás ügyekkel behatódni foglalkozni, de mert a tanítás nagyon költséges — egynek-egynek a tanítása 200—400 frtba kerül évente — sokat nem tehet a pénzügyi helyzet mostohasága miatt.

Ennél is nagyobb baj, hogy maga a közönség tájékozatlan, azt sem tudja, hogy van-e intézet; a szülők, a kiknek ilyen szerencsétlen gyermekük van, nem érdeklődnek irántuk s

mosolygott Jóska sógor fenyegetésén, a ki alig ért neki a vállá közepéig.

Hanem már akkor, mikor közöttük a szóváltás megkezdődött, egy csoport kíváncsi ember gyűlt a ház elébe, nem azért, hogy a veszedelmet csitítsa, hanem hogy a veszedelmét végig megtudja és gyönyörködje a mások kárhozatán.

Mert minek avatkoznék más dolgába arra, való az előjáróság, az elüljáróság pedig sohasem ér a helyszínére annak idején hanem rendesen akkor, midőn már megvan a veszedelem.

Most hangok hallatszottak már a tömegből, »nem mer kijönni, nem mer kijönni, Mátyás fel Jóska fel, anyámasszony katonája.«

Mátyás restellte nagyon, hogy őt gyáva embernek tartják, pirult a tömeg röhögésén és és tartott attól, hogy rajta szárad a bolondul ráadott csufnév, s örök gyalázként fogja azt hordani fia, unokája és minden maradéka, mint az már elég gyalázatos szokás a mi magyar faju népünknel.

Megigérte ugyan feleségének, hogy nem ereszti be a dühöngő embert, de azt nem igérte meg, hogy ki ne menjen elébe az utcára, pedig bár ne tette volna, bár inkább száradt volna a csufnév rajta és maradékain mindörökre.

De hát ki tudja a jövődöt előre Istenen kívül?

Mátyás is szép lassan eltolta a reteszt, kinyitotta a kis ajtót és kilépve a küszöbre szembe találta magát sógorával, ki az italtól feldühödve, mint a veszett állatt állott a tö-

meg előtt éktelen káromkodással ajkain és egy súlyos fejszével kezében.

— Vége az életednek ha be nem eresztés, ordított sógorára, »te gyalázatos házasságrontó, állj félre előlem, mert különben meghalsz.«

— Már pedig nem halok sógor, pedig félre sem állok, míg nem tudom mi a szándékod, felelt Mátyás nyugodtan.

— Nem parancsolsz te nekem, szabad vagyok a feleségemmel, ura vagyok neki, bírāja vagyok neki, itélek felette életre-halálra ma meg hal valaki.

— Legyen eszed Jóska sógor ne csinálj veszedmet — csitítá Mátyás a feldühödött embert, »menj haza békével és mikora kialusszod magad, a feleséged is otthon lesz.«

De a részegségtől vadállattá aljasodott ember Mátyás csitító szavait gyávaságnak vette s felbátorítva a háta mögött csoportosult tömeg egyes felkiáltásaitól, még indulatosabban erőszakolta a bemenetelt s fejszéjét feje felett megforgatva, vérbe forgó szemekkel rohant a kis ajtó felé, hol Mátyás állott a kezében felejtett vasvillával.

— Ne gyere közelebb, be ne lépjél portámon, mert életeddel játszol, — inté Mátyás a feléje rohanó részeg embert komoly, fenyegető hangon; de az, mint a hegyről lerohanó kő, nem látva semmit, nem hallgatva semmire, rohant egyenesen Mátyásnak s egy súlyos vágást mért annak fejére, mi ha megéri, válig hasította volna alá fejét, de Mátyás idejében beljebb ugrott portájára, s így a súlyos fejsze

éle csakis az ajtófélfát érte meg, lehasítva aból egy jókora darabot.

Persze hogy ha a nők jóra való, értelmes emberek, kötelességeket érő polgárok lettek volna, régen megakadályozhatták és még kezdetén elfolythatták volna a veszedelmet, mert hiszen világosan látták, hogy egy részeg ember, kezében éles fejszével, más portáját támadta minden igaz ok nélkül s nekik egyszerűen a részeg embert lefegyverezni és a község házához kísérniük lett volna kötelességük, ezt azonban nem hogy elmulasztották, hanem egyes felkiáltásaikkal szarvat adtak a magán kívüli állapotban levő részeg embernek s a megtámadott szegény Mátyás higgadságát is gyávaságra magyarázták már akkor, midőn az a kapuját kinyitni vonakodott. Most pedig, midőn a sógora által reá irányított ütés elől, melyet ha ki nem kerül, életét oltotta volna ki, — udvarára vissza ugrott — futásnak tekintve, helyeslőleg röhögtek fel s ez által mig egy részről vérszemet adva a megtámadónak, a megtámadott egyénben keltették fel az ellenállás határozottságát. Így történt aztán, hogy midőn Jóska sógor a védtelenül maradt nyitva levő kapuján visszavonuló sógora után az udvarba benyomult s annak feje felé ismét egy súlyos vágást mért, megmozdult Mátyás kezében a vasvilla, mivel mig egy részről felfogta a reá irányított ütést, a méltatlanság és igazságérzete által visszavágott és a veszedelem véget ért. Jóska sógor ott feküdt végig nyújtózkodva, mozdulatlanul, tehetetlenül Mátyás udvarán, a vasvilla vasazott vége éppen halántékát érte s ezen ütés éppen elégséges volt arra, hogy

rendszerint már akkor kérdezősködni, a mikor gyermekük a tanítási kort túlhaladta s többé fel nem vehető.

Találkoznak azután igen sokan, akik, ha arról van szó, hogy a siketnémákat is tanítani kelljenek, azt mondják: tegye az állam, ez az ő érdeke. Hiszen igazuk van nekik, de ugyanezzel a joggal kívánhatnánk, hogy mindenféle iskolát az állam tartson fenn, mert bármilyen történet is egyesek tanítása és nevelése érdekében az mind állami érdek s mégis mit látunk? Községek, testületek, egyházak, sőt magánosok is vetélkednek, hogy iskolákat és olyan intézményeket létesítsenek, a hol munkabíró és értelmes egyének képezik ki a gyermekeket, csak éppen a legszerencsétlenebbek, a siketnémák, vakok és hülyék nevelésével és tanításával nem törődött senki sem a legutóbbi időig.

Valóban hézagpótló munkát van hivatva teljesíteni a nemrég alakult »Testi és szellemi fogyatékosok szociális és gyámolító országos egyesület«, a mely feladatát tűzte ki, hogy a nagyszámú szerencsétlenek sorsán javítson, mert a 16073 siketnémán kívül 15430 vak és 15908 hülye is van Magyarországon s összesen csak 9 intézet: 7 a siketnémák, 1 a vakok és 1 a hülyék számára, úgy, hogy ezeknek a szerencsétleneknek óriási száma még ma is állandó sorsnak néz elébe.

Ez a jótékony egyesület, a melynek védnöke Vaszary Kólos bíbornok herczegérsek, elnökei pedig Gróf Batthányi Géza és Rakovszky István államszámszéki elnök, tárgykor működést fejt ki a szerencsétlenek érdekében. Különösen három irányban működik. Felvilágosítást nyújt a szerencsétlenek szülőinek, segít a szegényeket, s intézeteket és iskolákat létesít úgy a vagyonosabb szülők, valamint a szegényebbek számára is. Különös gondot fordít a szerencsétlenek ipari kiképzésére s a felnőtt iparosok munkáinak értékesítésére.

Ez a kiválóan humanus egyesület a legnagyobb mérvű támogatást érdemli meg s mert a tagsági díjak oly csekélyek, hogy p. o. a rendes tagok évi 1 frtot, a pártolók 5 frtot, az alapító tagok pedig egyszersmindkorra 25 frtot fizetnek, a miknek fejében az egyesület »Kalausz« című hivatalos havi közlönyét is kapják, lehetővé teszi, hogy még a legszegényebb sorsban levők is hozzájárulhassanak a szerencsétlenek megmentésére irányuló magasztos emberbaráti munkához.

Mi magunk is melegen ajánljuk ezt a nemes célú egyesületet olvasó-közönségünk figyelmébe s egyuttal felhívjuk a figyelmet arra, hogy az egyesület titkári hivatala, mely Buda-

pesten VIII. ker. Sándor utca 38. sz. alatt van, felvilágosítást nyújt a siketnémák, vakok vagy hülyék érdekében hozzá intézett minden kérdésre.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, július 20.

— Kompromisszum... Kompromisszum... Ez a bűvös szó röpköd a levegőben, a tanácskozó teremben, a karzatokon, a folyosón. Kompromisszum — Kompromisszum. — Te drága galamb, mely ide-oda szállsz a béke olajágával, hol a Justh Gyula vörös szőke fejére, hol a Bánffy tarkoponyájára, de hol innen, hol onnan röpködsz el ijedten.

Zsongó méhkas volt ma a Ház folyosója. Minden ember azt kérdezte a másiktól:

— Lesz-e hát kompromisszum?

— Én semmit se tudok! — szabadkozta a képviselők, pedig az arcukon látszott, hogy tudnak valamit.

Olay Lajos őszintébb volt:

— Tudni tudok róla valamit, de ne haragudjék, nem mondhatok meg semmit.

És hírek jönnek, hírek mennek.

— Justh Gyula már egy órahoszat tanácskozik Apponyival.

— Justh, Györy, Emmer, Gajary formuláltak egy kompromisszumot, mely úgy szól, hogy minden sajtótermék az esküdtszék alá tartoznék, de az előbb minden esetben megkérdendő, hogy közérdekről van-e szó.

— Nem igaz ez, — jön egy újabb hír. Az ellenzék a 16-ik §. feltétlen elejtését követeli és pedig nyílt ülésben való kijelentéssel, különben nem megy bele a kompromisszumba.

— Nem lesz kompromisszum! — jön a legújabb hír s nyomban utána a másik:

— Meg lesz a kompromisszum.

A baloldalon összebujik Justh, Kossuth, Hentaller. A jobboldalon minden miniszter háta megett egy-egy udvar. Bánffy Szemere Attila, Rosenberg Gyula és Papp Géza tartják szóval, Perczelt és Erdély Pulszky, Hegedüs és mások foglalkoztatják.

Ezalatt pedig Barabás Béla beszél lankadatlan lendülettel. Immár beszéde közben öt perc szünetet kapott és már a szünet után folytatja beszédét, mégis benn ül az egész Ház és a baloldal zajos, ki-kítőző tetszéssel kíséri az érdekes beszédét.

A képviselőház mai ülése délelőtt 1 $\frac{1}{2}$ órakor kezdődött.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Nyegre László, Molnár Antal, Lakatos Miklós.

A kormány részéről jelen vannak: Báró Bánffy Dezső, Perczel Dezső, Darányi Ignác, Erdély Sándor, Wlassics Gyula, Josipovich Imre.

Elnök: A napirend előtt a miniszterelnök ur kíván nyilatkozni. (Felkiáltások balról: hoch, hoch, zajos és hosszantartó éljenzés a jobboldalon.)

Bánffy Dezső báró a napirendhez kíván szólni. Sok letárgyalásra váró ügy van s miután az érdeklődés nagyon nagy, szükségesnek látja, hogy további intézkedésekig az üléseket ne két, hanem három óráig tartsák. Ezzel módot kíván nyújtani a Háznak, hogy a tárgyalandó ügyeket még alaposabban megbeszélhessék. (Zajos helyeslés jobbról.)

Szentiványi Árpád: Ez az indítvány már tegnap a szabadelvű párt értekezletén bejelentett, de nekik hivatalos tudomásuk nem volt róla s így nem is intézkedhettek. Azért arra kéri a Házat, hogy ezt az indítványt csak a holnap ülésen tárgyalják. (Helyeslés a baloldalon.)

Báró Bánffy Dezső: Már holnap akarta ugyan megkezdetni a három órás üléseket; de szívesen hozzájárul, hogy a holnap ülésen tárgyalják indítványát, amely különben sem oly égetően sürgős, hogy tárgyalását el ne lehetne egy nappal halasztani.

Elnök: A Ház tehát elhatározza, hogy a miniszterelnök indítványát holnap tárgyalja.

Következik a napirend:

A czukoradóról szóló törvényjavaslat tárgyalásának folytatása.

Gróf Károlyi Sándor: Személyes kérdésben kér szót s a pénzügyminiszter tegnapi beszédére reflektál. A miniszter félre magyarázta az ő szavait, mert ő azt kívánta, hogy Ausztria és Magyarország között a viszony kontingentáltassék, hogy ami prémiumot mi fizetünk, az ne Ausztriának jusson.

Meszlényi Pál: A pénzügyminiszter tegnapi beszédére reflektál s azt kér, hogy miért van a miniszter olyan nagy jó indulattal a czukorgyárosok iránt, hogy érdekeikről minden áron gondoskodni kíván. A miniszter rá fogta az ellenzékre, hogy minden áron felidézze az elmentéket az egyes társadalmi osztályok között. Ez éppen olyan vád, mintha rá fognák a tüzoltóra, hogy ő csinálja a tüzet. Foglalkozika kérdés közgazdasági oldalával s a prémiumot károsnak tartja a gazdaságra nézve. Ráter a kormánypárt fenyegetésére s kijelenti, hogy pártja azoktól nem ijed meg s valamint eddig, ezután is küzdeni fog a kormány törekvései ellen. Végül határozati javaslatot nyújt be, hogy a javaslat vétessék le a napirendről mindaddig, a míg a miniszter a mezőgazdák érdekeit sértő kartellek megállítására törvényjavaslatot nem nyújt be. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

Barabás Béla: Tegnap nagy meglepetés történt: a pénzügyminiszter megtörte a nagy csendet és nagy — nem tagadja — nagyszabású beszédet mondott, hogy az ellenzéki képviselők által felhozott érveket megcáfolja. Ámde a miniszter ur ezt a hatást nem érte el. Tíz lajdonképeni célja az volt a miniszternek, hogy azt a nagy pártot lethargiájából felrázza, amire tényleg nagy szükség volt. A pénzügyminiszter felszólalása az ellenzék nagy vívmánya, mert az eddigi hallgatás nem annyira az ellenzék, mint a parlamentarizmus fitymálása volt. (Ugy van, ugy van a baloldalon.)

A miniszter az érvekből helytelen következtetéseket vont le, mert érveiből éppen az következik, hogy a javaslatot vissza kell vonni. Szemére hányt a miniszter öneki, hogy tavalyi beszédét mondotta el, de hisz a miniszter is ezt tette, mert most a tavalyi beszédét mondotta el. (Derűtlenség balfelől.) Azt állította a miniszter ur az ellenzékéről, hogy ferdít és logikai falsumokat állít fel. Elvárja tőle, hogy ezt az állítását be is bizonyítja. Oszítja a miniszternek azt az állítását, hogy a prémium nem fegyveres béke, hanem nagy gazdasági harc, melyben nem győzhet az, aki kovás puskával megy a harczba. Csakhogy a kovás puska a mi kezünkben van s nekünk el kell bukunk ebben a harczban. Nem jó gazda az, aki látja, hogy egyik gazdasági ág kárral jár és mégis azt forsirozza. Így tesz a miniszter a czukorral, csakhogy itt az anyagi károsodáshoz még az erkölcsi verseny is járul. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

A miniszter kigunyolta Eötvöst, mert azt mondotta arra, ami meg van, hogy nincs meg. Peddig abban, amit Eötvös mond, mindig van igazság. Ott van az egri mandátum, az tényleg meg van, de a politika tisztesség szempontjából még sincs meg. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

Elnök: Figyelmeztetem a képviselő urat, hogy egymás iránt mindig udvarias kifejezésekkel kell élni. Nem szabad azt mondani egy igazolt képviselőre, hogy mandátuma nem fér meg a politikai tisztességgel.

Barabás Béla: Azt hiszi, hogy az egri mandátum birtokosának nem szabad a parlamentarizmus védelméről leczkét adni. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

Ha az ellenzék valamit keresztül akar vinni és ezen törekvéseben fejtené ki a mostani akciót akkor jogosult lehetne az obstrukció vádjá; de hiszen itt a többség erőszakolja a sajtószá-

az italtól és méregtől feldühödött embert örökké csendes emberré tegye.

»Megölte, meggyilkolta sógorát. — Gyilkos! Gyilkos! erőszakos gyilkos!« hangzott az udvarra tóduló kíváncsi emberek ajkairól, kik körülállva a holttestet, dühös tagjártatás közt fenyegetőleg néztek a szegény Mátyásra.

Az pedig állott, mint egy kőbálvány nézett az udvart elborító tiszta fehér hóra.

Egy vérfolt a tiszta fehér havon és egypár megüvegesedett nyitva levő szem, ezek voltak Mátyás előtt, s ő nem látott mást semmit, nem látta a házból kirohanó feleségét, ki remegő sikoltással borult vállára, nem látta a holttestre boruló sógornőjét, ki szivrepesztő jajhangokban öntötte ki fájdalmát, nem látta az ellenező tömeg haragos arcát, ő nem látott mást, mint néhány csepp vért a havon s a nyitva maradt reá meredező két szemet, csak állott, állott némán és mereven, rá nézve ekkor meg volt halva a világ.

Végre megérkezett az előjáróság; — az öreg bíró a felvégi, a falusi rendőr az alvégi korcsmából, a törvény bíró a szomszédból végre a kisbíró a faluházától, ekkor jöttek ezek, mikor már nem rájuk, hanem csak a papra és temetésre lett volna szükség.

Hogy volt, mint volt, ki tette, ki kezdte? — a kérdezősködéseknek vége-hossza nem volt, s az eredmény végtére is az lett, hogy Mátyást elvezették a falu börtönébe a holttestet pedig elszállították saját házába, s nagy bölcsen kísértették bírák uraimék, hogy gyilkosság történt és Mátyás meggyilkolta saját sógorát.

(Vége köv.)

badság mecsontintását s az ellenzék csak a jogos ellenállás terén áll (Ugy van balról.)

Erőszakos rendszabályokat akarnak alkotni s már is indítványozzák az ülések meghosszabbítását. Miért? Hát miért vannak itt a képviselők, hogy a négyszáz képviselő helyett csak százat válasszanak. Önök beszélnek erőszakról, aklk törvényteleniséget törvényteleniségre halmoznak. Ez Aesopus meséje a farkas és a bárányról. Megakarják hosszabbítani az üléseket? A tavasszal volt elég idő, alig tartott a parlament üléseket. Nem vádolhatnak minket időpazarlással. Önöktől elveszünk a kényelmet, de magunktól is a munkaidőt, pedig nem vagyunk bankárok és nekünk kell a kényeret keresni. (Ugy van balról.)

Ez az indítvány különben csak az első lépés, el akarnak menni egészen a klotúrig. Vigyázzanak, mert ez kétélű fegyver s önök fognak majd legjobban siránkozni, hogy kicsavarták a fegyvert a nemzet kezéből. Közelednek a kiegyezési tárgyalások s akkor szükségük lesz önöknek a nemzet ellenállására. Önök a hatalom, a miénk csak a szabadszó, önöknek kötelességük a kibontakozást keresni. (Ugy van balról.) Hivatkozik Deák Ferenczre, aki az erőszakot szintén élesen elítélte.

Csak a miniszterelnöknek kell belátni, hogy nincs semmi szükség a 16-ik szakaszra. Önök nem nyerne azzal semmit, de mi nagyon sokat veszünk. Küldjék vissza azt a szakaszt a bizottsághoz akkor meg lesz a kompromisszum. Én nem kívánom azt sem, amit egyik képviselő társam mondott, hogy t. i. ejtsék el Bánffy. Hadd éljen szegény! Csak azt a 16-ik szakaszt ejtsék el s akkor meglesz a béke. Beszél a szocialis mozgalomról. Azt mondta a miniszter tegnap, hogy ez a mozgalom túl fog menni az antiszemitizmus korlátain. Tehát elismerte, hogy van antiszemitizmus.

Rakovszky István: Van is!

Barabás Béla: Miért táplálja a miniszter az antiszemitizmust, amelynek ő maga csak nyomát se látja a társadalomban. A régi antiszemita képviselők eltűntek már a Házból, egyik püspök, a másik főispán a harmadik isten tudja mi lett s a társadalom nem is hajlandó az antiszemitizmusra. Miért konstatálja tehát a miniszter, hogy van antiszemitizmus, ha csak nem azért, hogy annak tápot adjon. (Ugy van, ugy van a baloldalon.)

Rossz néven veszik tőlünk, hogy ezzel a javaslattal oly bőven foglalkozunk s a parlamentarizmus megsértésének mondják a mi eljárásunkat. Pedig önök veszélyeztetik a parlamentarizmust hallgatásukkal, amelyben különben van egy kis igazság, mert csak az beszéljen arabsul, aki arabsul tud. Mi a vita folyamán elmondottunk mindent, még azt is, amit el kellett volna hallgatni. (Ez már igaz, ugy van jobbról.) de önök meg elhallgattak mindent, még azt is, amit el kellett volna mondani. Ez nem a parlamenti kötelességteljesítés. Azt mondják, hogy a jó bornak nem kell czéger, de kell ám a czégernek a jó bor. Önök pedig a szabadelvűség czégeré alatt rossz bort mérnek. (Felkiáltások balról: Műbort!) Önök eljutottak a politikai nazarénusság vállalásához, mert ime, éppen úgy, mint a nazarénusok, fegyverhez nem nyulnak. (Zajos helyeslés és tetszés balról.)

Ennél a javaslatnál egy új szó lett szálló igévé: a *kényszerhelyzet*! Vagy megadjuk — ugymond — a 9 millió prémiumot, vagy nem és akkor tönkretesszük czukoriparunkat. A miniszter beszéde őt arról győzte meg, hogy válasszunk a kevésbé könnyebbet is engedjük hanyatlani a czukoriparunkat, mert ha a 9 milliót más gazdasági ágak fejlesztésére fordítjuk, nagyobb eredményeket érhetünk el, mint a czukoriparral. Mivel azonban még hosszasan szándékozik igénybe venni a ház türelmét. Őt perc szünetet kér.

Elűök: Az ülést öt perczre felfüggeszti. Szünet után:

Barabás Béla folytatja beszédét. A miniszter azt mondta, hogy a czukorrépatermelést sem törvényt, sem semmi egyéb megakadályozni nem lehet. Dehogyan lehet! Hiszen nem is termelünk olyan jó minőségű répát, mint más államok és így nem is áll érdekünkben az, hogy a répatermelést fokozzuk.

A czukorrépatermelés nálunk csak ideiglenes lehet s azért folytatjuk, mert megszüntetése gazdasági zavarokat idézne elő. Hát úgy kell intézni a dolgokat, hogy ne álljon elő zavar a gazdaságban. Hát a miniszter meg tudta azt csinálni a dohány termelőkkel szemben — akik szegény emberek, hogy redukálta a dohánytermelést, sokkal könnyebb lelkiismerettel megcselekedheti a gazdag ember gyárosokkal szemben, hogy redukálja a répatermelést. (Zajos tetszés a baloldalon.)

Azt mondta a miniszter ur, hogy mi Ausztria elleni gyűlöletből ellenezzük a javaslatot. No ha az úgy van, akkor mi meg azt mondjuk, hogy önök meg Ausztria iránti szeretetből szavazzák meg. Hát itt nagyon könnyű lenne korupromisszumra jutni, hagyjunk mi fel Ausztria iránti gyűlöletünkkel, önök pedig a szeretetükkel s szeressük mindketten a mi édes Magyarországot. (Zajos tetszés a baloldalon.) Felhossa, hogy a miniszter a Házhoz intézett kérvényekre is hivatkozott a czukorprémium dolgában. Kérlek hogy elolvasta-e a miniszter ezeket a kérvényeket, mert hisz azok mind ő ellene szólnak, mert a gazdasági bajok megszüntetését kéri.

Elűök: az általános vitát berekeszti, a záró beszédek holnap következnek.

Az össi-i vasutállomás utja.

— Ki viselje a költségeket. —

Hallottunk már olyan emeletes házról, a melynél csak akkor vették észre, hogy nincs feljárója az emeletre, mikor már átakarták adni a tulajdonosnak.

Ennél külön dolog volt az, hogy a nagy Biharmegyében építettek egy vasuti állomást, a melyhez, nem volt sem gyalog sem kocsiközlekedésre út.

Ez a különleges állomás a nagyváradi-köti vicinális Ö s s i á l l o m á s a.

Hosszu évekig nem vették észre az út hiányát; csak mikor a káptalan eltöltötte a saját szántóföldjén a közlekedést, keresték mérnökök és laikusok, hogy tulajdonképen hol lehet kocsin vagy gyalog az állomáshoz jutni.

Az egyik tréfás mérnök ki is sütötte, hogy az állomás böles előrelátással arra az időre épült, a mikor repülőgépen és kormányozható léghajón fognak az emberek járni.

De a tréfatól eltekintve, olyan bonyodalom kerekedett ebből az utkérdésből, a melyet nehezen tudnak megoldani.

Utra okvetlen szükség van s azt csakhamar ki is hasították, úgy, hogy az aradi országotba, a Külvároson felül fut be az össi-i állomáshoz vezető út. A kisajátított terület költségeinek fedezésére Nagyvárad városát is beleakarták vonni az érdekeltségbe, de ez nem sikerült. Nagyvárad város nem tartja érdekében levőnek az össi-i utat, mert a közeli községek vasuti teher forgalmát egészen eltereli Nagyváradról s így az eddig e czimen befolyt kövezetvámot elesik.

Ezen mulott, hogy az uttest ki van ugyan már két év óta hasítva, de nincsen kiépítve s így nem használható.

A kiépítés költségeihez való hozzájárulás kérdésében a miniszter különben Biharvármegye alispánját bizta meg, hogy első fokban hozzon határozatot.

Ez év elején a nagyváradi kereskedelmi és iparkamara olyan irányu véleményt adott a miniszternek Nagyvárad város kövezetvámjára nézve, hogy a város az össi-i állomásra érkező áruk után is szedhessen kövezetvámot.

Ez által a város nem esnék el a mostani kövezetvám jövedelemtől, de az út fenntartásának a költsége a nyakába szakadna.

Ezt mutatja Szunyogh Péter alispánnak egy tegnap kelt átirata Nagyvárad váro-

sához. Ebben kérdi az alispán, hogy mily álláspontot foglal el a város törvényhatósága azon javaslattal szemben, hogy az össi-i vasutállomáshoz vezető összekötő közut fenntartásának költségeihez való hozzájárulás kérdése akként oldassék meg, hogy a város az össi-i állomáson feladott áruk után is szedhessen kövezetvámot, illetve beviteli illetéket.

Ha a város nem óhajt bele menni ebbe a dologba, vagyis a vámszedést elejtené, — az alispán az építés és fenntartás ügyében, megbizásához képest, a tárgyalást megtartja.

Hogy a város jobban tájékozva legyen, az alispán közli az össi-i állomás forgalmát.

UJDONSAGOK.

A szíami király és a nagyváradi jogakadémia.

— Csulalongkorn ajándéka. —

Nagyvárad, július 20.

Tegnap egy hatalmas, erősen megszegezett, tölgyfa láda érkezett a helybeli kir. jogakadémia czimére Nagyváradra. A láda Sziámból érkezett, honnan ezelőtt 4 hónappal adták fel s a honnan hosszas tengeri utazás után csak tegnap jött meg rendeltetési helyére. A súlyos ládát kíváncsian bontották fel az akadémián s miután tetejét lefeszítették, egy erős pléhlemezből készült, légmentesen elzárt másik ládára bukkantak, melyet tüzes vésővel kellett szétbontani. A ládába szíami ujságpapírosba göngyölve 40 drb könyv volt. A sárga szattyánbőrbe kötött s chamois színű vászonnal borított kis 4-edrét alaku könyvek Buddha tanainak luxus kiadását tartalmazzák szíami nyelven, szíami betűkkel nyomtatva, melyet Csulalongkorn király, 25 éves uralkodói jubileuma alkalmából gyűjtött össze s adott ki.

Minden egyes kötetben elől egy-egy bámulatosan éles photo-gravure van, mely Csulalongkorn királyt ábrázolja trónján ülve, fején magas tornyos koronájával s testén gazdag himzésű királyi öltönyökkel. A könyv külső táblájára Sziám czimere van arannyal beprésselve, mely 3 fehér elefánt fejét, egy külön álló fehér elefántot s két egymásra tett kardot ábrázol. A könyvek, melyek sárgás színű papírra vannak nyomtatva, veres metszéssel vannak ellátva. A mű czime: *»Phra Krai Li Dek.«*

Az érdekes ajándékot egy francia nyelvű levél kísérte, melyben Csulalongkorn király azt írja, hogy azon alkalmából, hogy Magyarországot meglátogatja, kifejezést kívánván adni a magyarok iránt érzett kiváló nagyrabecsülésének, az ország híresebb 6 jogi tanintézetének és 3 egyetemének elküldi a Buddha összes tanainak gyűjteményét, melyet 25 éves uralkodói jubileuma alkalmából adott ki.

Az érdekes ajándékot, mely mintegy 200 frt értéket képvisel elhelyezték a kir. jogakadémia könyvtárába. Hasznát azonban bajosan fogják venni mert szíami nyelven nemcsak Nagyváradon, de egész Magyarországon bajosan tud valaki beszélni vagy pláne olvasni.

Dr. Bozóky Alajos igazgató a külügyminisztérium utján fogja megköszönni Csulalongkorn királynak az ajándékot, melyet a jogakadémia könyvtárában meg lehet szemlélteni.

Érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy a postai feladó fuvarlevél szerint a szíami király a láda viteldija fejében 46 frt 20 krt fizetett. — De hát mi ez egy Csulalongkornak?

* A tatai királynapok. Mint egy bécsi távirat jelenti, az udvari kvartélymesterek Tattára utaztak, hogy rendbe hozzák a király és

a német császár lakását. A két fejedelem tudvalevőleg a hadgyakorlatok alkalmából a tatai új földesur, Esterházy Ferencz vendége lesz szeptember 10-ikétől 15-ikéig. A grófi kastélyban fog lakni a kíséretük is és báró Beck vezérkari főnök. A kastélyban sok szép és tágas szoba van, de a legtöbbje nincs bebutorozva. Az elhunyt földesur ugyanis összes ingóságait másik öcsésére, a veszprémi főispánra hagyta, köztük a tatai kastély berendezését is és az az összes butorokat elszállíttatta onnan. Gróf Esterházy Ferencz most tolnamegyei birtokáról küldött butorokat a király szobáiba, míg a német császár számára fentartott szobákba a bécs burgból szállítanak butort. A hadgyakorlatok után a király és a német császár Frigyes főherceg béklyei uradalmába megy vadászni és onnan együtt utaznak Budapestre. Itt diszladást rendeznek az Operában, kirándulást a Margitszigetre és nagy estélyt a királyi palotában. Vilmos császár három napig lesz az uralkodó vendége és azután visszautazik Berlinbe. Királyunk azonban Budapestben marad. A tatai hadgyakorlaton a nagyváradi 4-ik honvédezred is részt vesz. Augusztus hó közepén utaznak el a hadgyakorlatra.

* **Aut. választás egyh. megyénkben.** Az endrődi kerületi gyűlés aut. kongresszusi papi képviselőnek Spett Gyulát jelölte. Ugyancsak Endrődön a világi képviselőségre július 18 és 19-én történt a választás, melyen Wenckheim Géza gróf. az egyedüli jelölt, 820 szavazatot kapott.

* **Vilmos német császár Nagyváradon.** A napokban különféle hírek terjedtek el, hogy csakugyan jön-e Nagyváradra még az idén a Bécsben állomásozó 7-ik huszárezred vagy nem? Az e tárgyban multkor irt cikkünk teljesen megfelelt a valóságnak, sőt a Pálffy huszár ezred tisztikarának nagy része már lakást is vett ki Bécsben szeptember 1-től kezdve, sokan pedig már összes podgyászaikat is átszállították az osztrák fővárosba. A bécsi huszárok szeptember első napjaiban érkeznek Nagyváradra, az ut legnagyobb részét lóháton teszik meg. A Pálffy huszárok közül pedig csak 2 század fog még vissza térni Nagyváradra néhány napra, kik azonban csak is az őszi hadgyakorlatokban nekik kiosztott szerep miatt kénytelenek visszajönni a városba. A 7-ik huszárezrednek különben most jelent meg története, melyet annak idején, midőn a huszárok megérkeznek hozzánk, röviden ismertetni fogunk. Ezek után valószínű, hogy Vilmos császár jövőre, midőn az ezred jubileumát ülni fogja, mégis csak el fog jönni Nagyváradra, hogy a tulajdonát képező ezredet ezzel is kitüntesse mint azt már annyiszor tette Bécsben, hol tudvalevőleg a tisztikarral napokat töltött együtt.

* **Járvány statisztika.** Dr. Popovits megyei főorvos beterjesztette az alispánhoz a jul. 1-től 15-éig Biharmegyében előfordult járványos betegségek kimutatását, melyből kivesszük a következőket: h ö h k u r u t előfordult 13 esetben, ezek közül meggyógyult 3, ápolás alatt maradt 10, v ö r h e n y 18 esetben jött elő, meggyógyult 4, ápolás alatt van 14, k a n y a r ó h a n 132-en betegedtek meg, kik közül meggyógyult 82, ápolás alatt van 49, meghalt 1, a ronszoló toroklobb csak egyetlen egy esetben fordult elő, fültömrigy lob előfordult 32 esetben, kiknek fele meggyógyult, fele ápolás alatt van, hólyagos himlőben két ember betegedett meg, kik mindketten felépültek. A közegészségügy tehát meglehetősen jó.

* **Biharmegyei márvány Afrikában.** Ily czimen hónapokkal ezelőtt megírtuk, hogy egy kairói építészársulat magyar, még pedig biharmegyei márvánnyal, akarja restauráltatni az afrikai gulákat, moscbékat, régi emlékeket s e czélból mintákat kért az E. K. G.-tól. A mintákat R a d n ó t y Dezső, az E. K. G. titkára akkor el is küldte volt, mire a napokban jött meg a felelet. Herz Miksa kairói mérnök jügyan

is azt írta a titkárnak, hogy a kísérleteket és próbákat a bihari márvány fényesen kiállotta s most már az iránt kér felvilágosítást, hogy képes lenne a megye neki 200.000 frt áru márványt szállítani. — A jelen üzemtervek mellett azt hisszük a bihari márványbányák erre nem igen lennének képesek, de hisszük, hogy a bánya tulajdonosai és bérői megtalálják az alkalmas módot erre, már csak a saját érdekükben is s néhány év múlva a bihari színes márványokkal restaurált ó-kori épületek fogják ékesíteni az afrikai régi városokat s pusztaságokat.

* **A kórházak parazitája.** A kórházi paraziták diszes névsorát, kik, jöllehet semmi bajuk nincs, az egész monarchia összes kórházait végig kóborolják s mindenütt potyán tartatják magukat egy darabig, tegnap egy Götschl Ferencz nevű linzi 39 éves dijnok nagybecsű nevével gyarapította a belügyminiszter. Ezt a jeles pasazsért ezentul, ha a kórházakban felvételre jelentkezik, egyszerűen a gallériáján fogva tanítják meg arra az igazságra, hogy munka nélkül nem lehet élni.

* **Kedvezmény egy takarékpénztárnak.** A miniszter az összes törvényhatóságokkal tudatja, hogy a budapesti belvárosi takarékpénztár r. t. 4 1/2 %-os koronaértékre szóló záloglevelei és azok szelvényei 1895 augusztus 1-re visszamenőleg ezentul adómentesek lesznek, minthogy az intézet tartalékalapja elérte az 1.500.000 frtot.

* **Villamos vicinális.** Az első nagyobb ki terjedésű villamos vicinális vasut Magyarországon a kolozsvár-vidéki elektromos vasut lesz. Építésére a napokban adta meg a kereskedelemügyi miniszter az engedélyt. A kolozsvár-vidéki elektromos vasutnak, amely Kolozsvárt az erdélyi havasok között fekvő Gyulával fogja összekötni, lesz egy érdekes specialitása is, amennyiben az üzemhez szükséges villamos erőt nem gőzzel fogják elő állítani, hanem e czélra kihasználják a Hideg-Szamos rohamos folyásu hegyi pataknak hatalmas erőforrást képviselő vízfolyását. A patakra ugyanis turbinákat fognak alkalmazni s a gyorsan tova rohogó víz ezek segítségével fogja a villamos erőt produkálni. Az így előállított villamos erő 20 kilométernyi hosszúságban fogja a vasuti forgalmat fenntartani. De még egy más tervvel is egybe van kapcsolva ez a villamos vállalat. A Hideg-Szamos ugyanis olyan nagy erőt szolgáltat, hogy a felesleges erőt Kolozsvár villamos világítására és ezen kívül még gyáraknál ipari czélokra is ki akarják használni. Az egész villamos vicinális mintegy 2 millio forintba fog kerülni.

* **A községek jelző táblái.** Biharvármegye községeinek tulnyomó részénél nincs kitéve a jelző tábla, mi sokszor nagyon kellemetlen az idegen utazókra nézve. Mint értesülünk, a főszolgabírók rendeletet kaptak, hogy hassanak oda, hogy minden község szélén könnyen olvasható jelző tábla mutassa a községek neveit.

* **A városi árvaház ügye.** A Nagyvárad városa által felállított árvaház igazgató választmánya július hó 30-án délelőtt fél 11 órakor ülést tart a városház tanácstermében. Az ülésen a következő ügyeket fogják tárgyalni: 1. az árvaházi gondnok számadásai; 2. árvák felvételére kérvények; 3. igazgató választmányi tagsági hely betöltése iránt intézkedés.

* **Nagyvárad egészségügye.** Hivatalos helyről vett értesülés szerint, Nagyvárad város jelenleg a legkedvezőbb egészségügyi viszonyoknak örvend. Egyetlen ragályos betegség sem fordult elő s a járvány kórház teljesen üres. Más betegségek is nagyon csekély számban fordultak elő s ezek is a legtöbb esetben légzési és emésztési bajok. Örömmel konstatáljuk, Nagyvárad egészségügyében, ezen utóbbi időben beállott előnyös változást.

* **Az új rend felszégei.** A sár- és kavicsordásnál elkövetett nagy család kiderítése után akként intézkedett a város, a mint az a szerződésben ki van kötve; a kavicsot nem rovásra hordják az egyes utcákra, hanem gar-

madába rakva. Így aztán előbb felméri s átvesszik. Kálvária-utcán sok kavicsot összehalmoztak ilyen garmadában már egy hónappal ezelőtt, de még mindig nem intézkedett senki, hogy azokat szétterítsék. Így a szekerek keresztül járnak a garmadákon s letapodják, ezért aztán ráfogják, hogy forgalmi akadály stb. Azal, hogy oly hosszú ideig ott hagyják a kavicsot, csak nem azt akarják mindenáron bizonyítani, miszerint a rovással követett eljárás czélszerűbb volt, mint a szerződésben kikötött. A kihordott kavicsot tessék rövid idő alatt felmérni s szétszórni, akkor sem el nem lopják a szekeresek, sem forgalmi akadály nem lesz.

* **Uj italmérések.** Hónapról, hónapra szaporodnak a biharmegyei italmérések. Ugy látszik, a nép mindjobban kezdi megkedvelni az italt. A mult hónapban, — mint azt említettük, — tiz egyén kapott engedélyt italmérésre. E hónapban kettővel fogyott a száma, tehát egészben nyolccsal szaporodott a biharmegyei korcsmák száma, mely közzül kettő nagyváradi.

* **A Königswarter Hermann díjnyertese.** A bécsi képzőművészeti akadémia tanári testlete legutóbbi ülésén a festészeti szakosztályon a Br. Königswarter Hermann féledíjat K r a u s z Vilmos nyitrai festőművész növendéknek adományozta.

* **Térzene.** A 37-ik gyalogezred zenekara ma este 6—7-ig térzenét rendes a Schlauch téren a következő élvezetes műsorral:

Schneider: »Méhkaptaár«, Induló.

Wallace: Nyitány a »Maritana« című operetthez.

Zichrer: »Fersangi gyermekek« keringő.

Zeller: »Oh ne duzzogj« keringő a »Bánymester« operetből.

Golmark: Nagy ábránd a »Házi tücsök« című operából (uj.)

* **Éretlen gyümölcsök.** Így július táján, a kofák valósággal elárasztják a piacot éretlen gyümölcsökkel. A rendőrség is, melynek bő alkalmá van a kofák természetrajzát tanulmányozni, tudomással bir ezekről a dolgokról s ennek köszönhető, hogy most már ritkán fog megtörténni, a közegészségügyre nagyon is ártalmas gyümölcs árulás. Tegnap is több kofától koboztak el zöld gyümölcsöket, kik emellett még a helypénzt is summásan megfogják fizetni.

* **Az ezüst egy forintosok.** A pénzügyminiszter rendeletet bocsátott ki az átlunkasztott, vagy a sulyokban megesonkított ezüst egy forintosoknak az állami pénztárak általi elfogadása tárgyában. Az ily ezüst egy forintosokat 1898. július 15-ig beváltja a körmozczbányai pénzverő hivatal, megfelelő értékben.

* **Adó a biciklire.** Az olasz kamara minap en block elfogadta a kerékpár megadóztatására vonatkozó javaslatot. A törvényjavaslat szerint egy-ülékes gépért 10 lira, kétülékes gépért pedig 15 lira volna fizetendő. Ez az új adónem az olasz államnak évenként 6 millió lirát jövedelmezne. Csoda volna, ha Lukács pénzügyminiszter nem követné talián kollégája példáját.

* **Egy plebános halála** címmel téves információk alapján közöltük Tarbéczy József plebános kimúltát. Most helyesebb tudósítás alapján a következőkkel igazítjuk helyre Tarbéczy utóbbi időben azon rögeszmében szenvedett, hogy ő tűz általi halálra van ítélve; de e rögeszme is csak ritkábban bántotta, mert rendesen csendes volt, papi zsolozsmáját, míg tehette, rendesen elvégezte s Csibrákon (hol utóbbi időben rokonánál lakott) nem egyszer a messze fekvő templomba eljárt sőt utóbbi időben oly jól érezte magát, hogy misézni akart mit eddig sulyos sérv baja miatt nem tehetett. E hó 12-én is rendesen ebédelt s ezután a kertbe ment sétálni. A kert végében levén a vasuti töltés, erre is felment s minden valószínűség szerint itt akart sétálni. Évek óta nagyot hallott s így nem csoda, ha a Budapest-ről jövő gyorsvonatot idejében nem vette észre s az fűtventéssel figyelmeztette is a veszélyre, mire (ez a mozdonyvezetőnek saját vallomása) Tarbéczy iparkodott visszavonulni; ámde részint öreg kora (74 és fél éves), részint a nagymérvű sérvé miatt lassan tehette s így a vo-

nat öt nem elgázolta, hanem egyszerűen eldobta, de oly nagy erővel, hogy a boldogult az ott levő kisebb vasúti híd vas karjához esvén, nyakcsigolyája eltört. Ha ő a gyorsvonat elé vetette volna magát, úgy ez testét összezsúrolta volna; holott így a testen semmi sem látszott, az épen maradt meg.

* A „Vendéglősök Lapja“, mely már a XIII-ik évfolyamát éli, hazafias lelkesedéssel munkálja és képviseli a vendéglősök, kávéosk és azok alkalmazottjainak érdekeit. Hasznos szakközleményeit a legjelesebb írók írják, s nemcsak a vendéglősöknek nélkülözhetetlen organuma a „Vendéglősök Lapja“, hanem a nagy közönségnek is tanulmányos közleményeket hoz. A lap előfizetési ára egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr., mely a kiadóhivatalba, Budapestre, VII., Akácfa-utca 3. sz. alá küldendő. Mutatványszámokkal szívesen szolgál Ihsz György szerkesztő és kiadó.

* Mikor a pénz beszélni tanít. Beállt a napokban egy néma koldus, valami jókedvű gazdag urhoz. A koldus szó nélkül, persze, mely hajlongások között zsebébe nyúl s egy irást ad át az urnak, melyben alamizsnáért könyörög. A gazdag ur elolvassa a kérvényt s egy ezüst forintot ad a koldusnak, melyből 50 krajczárt visszakért. A koldus megforgatja az ezüstforintot, nézeget erre is, arra is, végre egészen önfeláldozóan megszólal: „Hát még ráfizessek az urnak azért, hogy én koldus vagyok, hiszen ez a forint — hamis, nem én egy fabatkát se!“ No persze, hogy hamis — szölt az ur nevére — ép úgy, mint a maga némasága. — Alásszolgája! A koldus néma megvetéssel nézte végig a jókedvű urat s odébb állott — szerencsét próbálni.

* Eltűnt családapa. Mint a „R. K.“-ben olvassuk S z á v József diószegi ember, nejét 4 gyermekét hátrahagyván, eltűnt a faluból. Az „aranyos“ derék embert most a székelvőhídi főszolgabíró körözteti, hogy megtaníthassa másra.

* Megunta a gyöngyöletet. Nem sok hiányzott már V e n c z e l Ferencz mező-telki születésű aradi tüzérnek, hogy kiszolgálja a 3 évet, de annyira megunta már ő kelme a sok excecziót, hogy szépen megugrott a napokban a cifra munditól. Az eltűnt tüzért most országosan körözik s ha elfogják, szolgálhat még ráadásul vagy 1—2 esztendő.

* Elveszett. Tegnap délután Szt.-János utcán egy női arany karperecz elveszett. A megtaláló illő jutalomban részesül, ha az elveszett tárgyat a rendőrség útján tulajdonosa kezéhez juttatja.

Vendéglősök a 16. § ellen.

— A kulcsák mögöl. —

A Budapesten megjelenő „Vendéglősök Lapja“ új és érdekes módon világítja meg azt, hogy a lapokban elhangzott számos indok kivül miért veszedelmes még a 16. §. behozatala. Nem tartjuk feleslegesnek ez érdekes kis cikket egész terjedelmében közölni:

Ma és holnap.

— Vendéglősök és pincérek figyelmébe. —

(Z. A. G.) A kegyelmes ur adós maradt a választási lakomán elpusztított ital árával és a jelölt sem fizetett, mert ő csak ételt rendelt. Az italt fizesse aki megitta. A vendéglős hiába nyargal fűhöz fához. A főispán és a jelölt tényleg csak ebédet rendelt, de minden helyes eszű ember tudja, hogy választáskor az ital a fő és épen ezt szokás fizetni. A sok választó közül a vendéglős alig ismert valakit, rajtuk tehát nem is vehette meg a költséget.

Haragjában nyilatkozott a feketevári Hirlapban és figyelmeztette a közönséget, főként a vendéglősöket és pincéreket, hogy a kegyelmes főispán és a nagyságos képviselő uraknak csak közjegyzői okiratba foglalt szerződés mellett hitelezzenek.

A két gentleman, a kik így vagy négyszáz forintot takarítottak meg, nagy haragra lobbant a nyilatkozat miatt és bepörölte a vendéglőst rágalmazás és becsületsértés miatt.

Ha már a tőkét veszítette, legalább kamatja legyen. Üljön!

A derék esküdtek azonban egyhangulag fölmentették a károsult vendéglőst és a bíróság a jeles urakat marasztalta el.

Igy van ez ma, de holnap másként lesz, ha elfogadják a hírhedt 16. §-t.

Ekkor a bíró nem tekintheti többé azt, hogy a megcsalt korcsmáros jogos haragjában nevezte el csalónak és szédelgőnek azt, a ki megcsalta! A csaló meggyalázó kifejezés lévén, a tételes törvény alapján ítélő bíró köteles az indoktalan sértőt elítélni. Akkor becsuknak vagy pénzbüntetésre ítélnék kivétel nélkül minden vendéglőst és pincért, a ki figyelmeztetni meri a közönséget, hogy óvakodjék a hitelezési csalásból élőkötös a károsultnak még az az öröme sem lehet meg, hogy másokat óvott meg hasonló csalásoktól.

Azért szakiparunk érdekeiben felhívjuk az összes vendéglősöket és pincéreket, hogy bármily pártállásuk is, csatlakozzanak az ország összes vidékein a 16. §. elleni mozgalmakhoz, mert ez a §. nemcsak rést üt a sajtószabadság szent elvein, de egyúttal ki fogja szolgáltatni szaktársainkat is minden fajta csaló galád bosszujának.

TANÜGY.

Jelentés a biharmegyei iskolákról. Sipos Orabán kir. tanfelügyelő tegnap terjesztette be a biharmegyei iskolák 1897 év első feléről készített statisztikai kimutatását, melyből a következő dolgokat tarjuk érdemesnek közölni. Az állami iskolával bíró községek száma 17-ről 37-re s így az összes állami iskolák száma 46-ra emelkedett és pedig az által, hogy 9 községben külön fiú és leányiskola létesült. Az állami tanítók és tanítónők száma ezen iskoláknál 53; a mező-telegdi iskolánál egy 4-ik tanítói állás szerveztetett újonnan. — Államsegélyt jelenleg 11. g. kath. 1. g. kel, 19 ev. ref. 1 izr. iskola élvez vagyis összesen 32 tanító állás javadalmának kiegészítésül veszik igénybe a hitközségek az államsegélyt 4420 frt összegben. A tanítók törvény által biztosított ötödéves korpótléka 1898 évi okt. 1-től válván esedékessé, az ekként szükséges államsegély mennyiségének megállapítása végett bekívánt kimutatások szerint Biharmegye területén 14.400 frt. államsegély lenne e célra szükséges, mely összeg azonban a pótlólag benyújtandó jelentkezések által fel fog 20.000 frtra emelkedni. A lefolyt félévben 3 új óvoda állított fel, jel meg a rendszeres óvodák száma a megyében 33 községben, 37-re rugnak. Gazdasági ismétlő iskolák részint a költség hiány, részint a megfelelő képesítéssel bíró tanítók hiánya miatt egy községben sincsenek még felállítva. Ez bizony meglehetősen baj.

SPORT.

A nagyváradi őszi löversenyek. Nagyváradon ez idén szeptember hó utolsó napjaiban fogják megtartani a löversenyeket. Az intézőség, már meg is kezdte ennek rendezését. Mint az előjelekből ítélhető, Nagyváradon még egy évben sem voltak a versenyek olyan sikerültek, mint az idén lesznek, ami abból a körülményből következtethető, mert ez idén nagy számmal lesznek új lovasok. — Mint értesülünk, az idén két lóval a Königswarder Hermann istállója is képviselve lesz.

SZINHÁZ ES MŰVESZET.

Stern Izsák.

Gyöngyi Izsó bucsu fellépte.

Tegnap este jól mulatott a közönség, nem annyira a darabon, mint a csodálatos szereposztáson és a hatalmas baklövészen. Vegyük például Gyöngyit, aki 6 fellépte között

ötször zsidót játszott, oly éremlygős alakítást mutatott be tegnap, amilyen megjár egy orheumi komikusnak, de nem egy vigszínházi művésznek. Tudtunkkal nem minden második szó zsidóul van írva a szerepen. Jétéka azonban ügyes volt s ez feledtette kissé a hibáját. B á c s, H o r v á t h Paula, T o m p a és S o m l ó dicséretet érdemelnek, ellenkezőleg megrovást a művezetőség, aki C s a t á r n a k adja a darab egyik legjobb komikus szerepét. A többi szereplők játszottak ugyan, de hogy ez már más kérdés.

Vendégszereplések a színlőrkben. Gál és Gyöngyi szerepléseik után, még számos vendég művész játékában gyönyörködhetik a váradi közönség. A jövő hóban fog fellépni Ujházy Ede, Dely Emma, és a V i z v á r y család. Az utóbbi család első fellépéséről, már ki is tüzték a „Pilangó csata“ című színművet. Az érdekes vendégszereplések elé, nagy érdeklődéssel néz a váradi közönség.

A holnapi előadás. Calderonnak, a bámulatos irodalmi termékenységű spanyol színműírónak általában legjobbnak elismert darabja a „Salameai bíró“ kerül holnap este színre Gál Gyula vendégfelléptével. Ma Fenillel poétikus darabja „Egy szegény ifjú története“ megy. Oditot, Maxim szerepét Tompa, Margitét Paulayné, a Laroguet Gál Gyula játsszák. — Elvezetes estére van kilátás.

Slavianszkyék gyászja. Nagyváradon is sokan emlékeznek még Slavianszky Agnereff féle társulatra, mely néhány évvel ezelőtt a „Fekete Sas“-ban hangversenyezett. A szép Nádia, az öreg Slavianszky apónak hűtelen leánya, tudvalevőleg társulatával szombaton Budapestre érkezett, hogy megkezdje működését a Somossy-féle mulatóban. A társulat pénteken még Temesvárott időzött és ott baleset is érte a társulat egyik tagját, a tizenéves Mauzovor Györgyöt, a társulat legjelesebb gyermek-szopránistáját. A koci, melyen ült beütődött egy lovasuti kocsi és a fiatal Mauzovor ez alkalommal olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy a leggondosabb ápolás dacára vasárnap délelőtt a temesvári kórházban meghalt. A szerencsétlenül járt fiút ma délelőtt fölboncolták, azután pedig eltemették; a Szent Margit enterprise díszes temetést rendezett ingyen a szegény fiúnak, kinek a fényesen kivilágított szerb székesegyházban díszes ravatalt állítottak. A temetésnél pedig a szerb temetőben az ottani daltársulat szép bucsudallal bucsúztatta az elhunyt fiatal dalárt — Slavianszkyék azért ma este is énekeltek a Somossy-mulatóban, de igen szomorúan, bánatosan; még az a viharos taps sem vidította föl őket, melylyel a közönség a pompásan elénekelt Rákóczy-indulót megismételtette.

REGENY-CSARNOK.

P R A D A.

Fordította K. G.

72.

— Prada senkit sem szeret, egyedül önmagát — szölt Ottó.

Már a városba jutottak mikor Vilmos házához közel értek, Gerta már az ajtóban állott s kiabált.

— Daisy kisasszony! Az ur mindenütt kereste sürgöny jött.

Mint a toll repült Daisy a házba.

— Bácsim! bácsim! mi van a sürgönyben?

— Lassan lassan gyermekem! Olvasd magad! Ha ma délután 2 órára G. be még atyád megláthatod.

Daisy elolvasta a néhány sort meglepetésében elpirult.

— Elmehtek nagybácsi? — kérde élénken.

— Természetes, gyermekem! ott kell lenned — felel Vilmos — Gerta majd elkísér.

Ottó e közben belépett, az utolsó szavakat hallotta.

— Akkor a 12 óra 10 perczkor induló vonattal el kell menni s már fél tizenkettő.

Sietnie kel majd én is elmegyek.

— De Ottó mit gondolsz?

— Nem fogok testvéreddel beszélni, még köszönteni, sem fogom, csak Daisy kísérője leszek.

— Sokkal szívesebben rád bizom mint az öreg Gertára, de azt hiszem semmi bolondot nem csinál.

— Légy nyugodt.

G. nagybácska állomás volt, hol a vonat 5 percig állott. Ottó és Daisy kint állottak mikor a vonat berobogott.

— Ott a papa ő az — kiáltott Daisy örömtelien s mielőtt Ottó észrevette volna, a kocsis lépcsőjén volt, az ablakon át Dunolly bibircsós arca volt látható.

Az atya és lánya sokáig átölelve tartották egymást; a báltérben Ottó nyílank alakot vett észre. Az ajtó kinyílt, Mac Dunolly kijött, míg fiatal felesége elegáns utazó ruhában a nyitott ajtóba állt.

Az atya felesége kezébe tette a Daisyét, a lány vonakodott, lassan mégis engedte kezét, Mac Dunolly gyengéd szeretettel bánt lányával, magával akarta vinni, mikor azonban be kellett volna szállniok Daisy erőiesen rázta fejét, még egyszer atyja nyakába borult, ajkait barna arcához értette, az pedig erősen szívéhez szoritotta.

— Megbocsátasz apám? — susogta sirva.

— Igen gyermekem; Igen! Jöjj velünk.

— Beszállni! Uraim Beszállni!

A vonatvezető nagynehezen tudta őket elválasztani, Dunolly urat beemelte a kocsiba az ajtót bezárta, míg Ottó az othagvott Daisyt fogta. Mostoha anyja kihajolt az ablakon s integetett neki, de hirtelen elsápadt s a szegletbe állott.

Mostoha lánya sirt, kendőjével törölte szemét mellette állott Ottó, ki kezét részvétellel helyezte a lány vállaira s nem tartotta érdekesnek, hogy Leonorára csak egy pillantást vessen.

Leonora bámulta őket míg a vonat el nem fordult szeméi előtt. azután férje felé fordult, ki sirt mint egy gyermek mert leányától elbúcsúzott örökre.

XVIII.

Batavia legszebb városnegyedében, a «Koningsplein»-on hatalmas szép palotájuk, előcsarnokában volt Mac Dunolly asszony; a mi után egész életében sóvárgott elérte, a fényűzés minden pompájával volt körülvéve; a mihez már annyira hozzászokott, hogy már élvezetet sem nyújtott.

Hintaszékében nyult el japán legyezőjét lassan mozgatta ide-oda. Szemeit félig zárta be, míg ide-oda himbálózott; bő tengerzöld ruhája jobban feltűntette ragyogó szépségét, melyet a meleg ős alatt való tartózkodás teljes összhangjában fejtett ki. Igen, elérte célját, gazdag volt, nagyon gazdag; férje a szó teljes értelmében lábai előtt feküdt. Kedve nem volt, de hogy jó legyen, férje a legboldobabb s legutóbb kerülő kívánságának is eleget tett volna. Ezt a nagy Óceán választotta el gyermekétől sőt több mint titkos vágy, ösztön-szerű borzalom melyet kifejezni nem tudott.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK

A kompromisszum és az ellenzék.

Budapest, július 20. (Saját tud. távirata.) A Ház mai ülésének végén az összes ellenzéki pártok felkeresték Szilágyi Dezső elnököt, hogy a kompromisszum tárgyában elvállalná-e a közvetítő szerepet az ellenzék és a kormánypárt között, — egyetlen feltétellel a 16. §. elejtését, vagy a bizottsághoz leendő visszaküldését szabva meg.

A néppárt magatartása.

Budapest, jul. 20. (Saj. tud. távirata.) A néppárt határozatilag kimondotta, hogy a további actio szabadságot a maga részéről fentartja, mert a 16-ik §-sal a sajtószabadságot, a cenzorprémiummal pedig a mezőgazdaságot látja veszélyeztetve.

Kártérítés a Panamából kifolyólag.

Páris, jul. 20. (Saj. tud. táv.) A Figaró szerint Herz Kornél két hónappal ezelőtt levelet intézett a köztársaság elnökéhez, melyben a francia kormánytól rágalmazásáért 25 millió franc kártérítést követel.

A panama utójátéka.

Páris, jul. 20. (Saj. tud. táv. Herz Kornél három hét múlva fogadni fogja a francia parlament által kiküldött bizottságot és e bizottságnak állítólag mindent meg fog vallani.

A „Kossuth” párt és a compromissum.

Budapest, jul. 20. (Saj. tud. táv.) A Kossuth párt mai értekezletén kimondotta, hogy az obstructiót elhalasztja s a kormánnyal kompromisszimra lép a 16-ik §. elvetése ellenében. — Az ülések meghosszabítását a párt nem fogadja el.

Merénylet Edhem pasa ellen.

Konstantinápoly, július 20. (Saj. tudós. távir.) Edhem pasa részére a postán egy csomag érkezett, melyben pokolgép volt elrejtve s midőn felbontotta a pasa, óriási durranással felrobbant s balkarját a pasának letépte. A szultán szigorú vizsgálatot rendelt.

Az államtitkár szabadságon.

Budapest, július 20. (Saját tud. távirata.) Tarkovich József államtitkár szabadságra utazott.

Uj amerikai követ.

New-York, jul. 30 (Saj. tud. táv.) Mac Kinley a pétervári nagyköveti állást Schurz Károlynak felajánlotta.

A német császár sérülése.

Berlin, jul. 20. (Saj. tud. táv.) A német császár szeme nap-nap után javul. A császár derült kedvben van.

Vám a gyarmatokon.

Páris, jul. 20. (Saj. tud. táv.) A Figaró szerint a francia gyarmat tagjai, akik legutóbb Timbuktonál érzékeny vereségeket szenvedtek, ezentúl csak arra fognak szorítkozni, hogy a gyarmatokon keresztül utazó karavánoktól a díjakat beszedjék.

A nemzeti párt értekezlete.

Budapest, július 20. (Saj. tud. táv.) A nemzeti párt elhatározta, hogy csak a 16. §. árán megy bele a kompromisszumba.

Vörös gyilkosság

Temesvár, július 20 (Saját tudósítónk táv.) A pardányi járásban egy megsemmisített leány hullát találtak. A gyilkossággal Wolner Imre gazda tisztet gyanúsítják. W o l n e r megszökött.

KÖZGAZDASÁG.

Utmutatás a népnek. A földmívelési miniszter egy népies nyelven írott kis füzetből több példányt küldött Nagyvárad város törvényhatóságához a legszélesebb körben leendő ismertetés végett. A füzet «Utmutatás a sertés vészben megbetegedett sertések husának megvizsgálására» címet viseli, a mely már kelőleg tájékoztat arról, hogy mivel foglalkozik a füzet.

Hivatalos arfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1897. július 17-én.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	122.6
Magyar koronajárdék	—	—	—	100.10
Magyar vasúti köleson aranyban 4 1/2%	—	—	—	123.—
Magyar vasúti köleson ezüstben 2 1/2%	—	—	—	101.50
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	—	—	—	121.50
Mag. a. földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	98.—
Italien ési jog megváltási kötvény	—	—	—	101.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	—	—	—	98.—

Magyar nyeménny sorsjegy-köleson	—	—	—	153.—
Tiszasza-bályozási és szegedi sorsjegy köleson	—	—	—	141.25
Osztrák járadék papírban	—	—	—	102.—
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	102.—
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	123.25
Osztrák korona járadék	—	—	—	101.—
1860. osztrák államsorsjegyek	—	—	—	147.—
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	—	950.—
Magyar hitelbank részvény	—	—	—	396.50
Osztrák hitelintézeti részvény	—	—	—	369.70
Páris vista	—	—	—	347.56
20 márkás arany	—	—	—	952.—
Német birodalmi márka	—	—	—	58.70 1/2
London vistic	—	—	—	191.56
Páris vista	—	—	—	47.—
20 márkás arany	—	—	—	11.73

SZERKESZTŐI POSTA.

L. G. Igaza van. A »Sz—g« f. évi július 18-iki számában A rovás czim alatt s július 20-iki számában Fegyelmi czim alatt közölt napihírek ez alakjukban a valóságnak nem felelnek meg. Különben biztos tudomásunk van róla, hogy e hír írója is csak hírlapírói tulbuzgalmában írta meg ily alakban értesülését, melynek körülbelül 1/10 része igaz.

Castor Csattanós. Kár volna elejteni, de a stylus nem passzol az eszméhez. Ezen okvetlenül segítsen, úgy igen jó kis dolog lesz.

NAGYVÁRAD SZINKÖR.

Bérlet 79-ik szám.

Bérlet 79-ik szám.

Páratlan.

Páratlan.

az arad-nagyvárad szinkársulat által.

Nagyvárad, 1897. évi július 21-én,

Gál Gyula urnak vendégfelleléptével.

Egy szegény ifju története.

Szinmű.

Kezdeté fél 8, vége 10 órakor.

Holnap csütörtökön, bérletfolyamban,

A zalamei biró.

Szinmű.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Kiadó lakások.

Ujsor 878. sz. a.

egy utcza i lakrész,
mely áll 5 szobából és mellékhelyiségből,
továbbá

egy udvari lakrész,
mely áll 2 vagy 3 szobából és mellék-
helyiségekből

november 1-től esetleg előbb kiadó.

Értekezhetni az udvarban a tulajdonossal.

Hirdetmény.

A „Biharmegyei korona takaré- és
hitelszövetkezet” részjegyeire aláírások

mulasztási illeték fizetése nélkül,

még csak

folyó hó 22-én, csütörtökön

„ „ 27-én, kedden

„ „ 29-én, csütörtökön

délután 3-tól 5 óráig

a Biharmegyei takarékpénztár üzlethelyi-
ségében (Kossuth-utca) fogadtatnak el.

Nagyvárad, 1897. július 20-án.

Az igazgatóság.

VASUTI MENETREN D.

Érvényes 1897. évi május 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.					
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.
Kolozsvár ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	2 23	Budapest ind.	9 15	2 15	5 45	8 30	7 05	P.-Ladány ind.	1 31	4 01	6 02	2 40	6 12
B.-Hunyad >	12 20	6 39	8 37	7 54	4 59	Nagykáta >	10 20	3 25	7 54	10 16	9 06	Debreczen >	3 05	5 30	8 00	4 07	6 12
Csucsá >	12 52	7 08	9 19	8 32	4 49	Szolnok >	11 19	4 23	9 27	11 31	10 37	Érmihályfalva ér.	4 06	6 44	9 17	5 09	6 12
Bucsa >	—	—	9 33	8 51	5 13	P.-Ladány >	12 55	5 55	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Brátka >	—	—	9 50	9 10	5 38	Báránd >	—	—	12 07	2 12	5 17	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.	
Rév >	1 34	7 46	10 08	9 30	6 13	Sáp >	—	—	12 25	2 27	5 38	Érmihályfalva ind.	6 47	11 17	5 40	9 18	—
Élesd >	† 1 48	7 58	10 25	9 48	6 42	B.-Ujfalu >	1 33	6 30	12 46	2 47	6 04	Debreczen >	8 40	12 36	8 15	10 31	3 48
Mező-Telegd >	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd >	—	—	1 00	3 00	6 21	P.-Ladány ér.	9 46	1 45	9 45	11 38	5 24
F.-Vásárhely >	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes >	—	—	1 14	3 12	6 37	Debreczen—Nagy-Léta—Vértess.					
Várad-Velenceze >	2 25	8 33	11 10	10 37	7 51	Bors >	—	—	1 28	3 25	6 56	V. v.	V. v.	V. v.	V. v.	V. v.	
Nagyvárad ér.	2 30	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki >	—	—	1 36	3 32	7 08	Debreczen i.	8 35	4 17	Nagy-Léta-	5 25	1 05
Nagyvárad ind.	2 37	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad ér.	2 11	7 08	1 48	3 42	7 22	Sáránd >	9 31	5 11	Vértess ind.	—	—
Püspöki >	—	8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad ind.	2 18	7 15	2 06	3 58	1 22	H.-Bagos >	9 46	5 26	M.-Pályi >	5 47	1 30
Bors >	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velenceze >	2 25	—	2 30	4 05	1 31	H.-Pályi >	10 08	5 46	H.-Pályi >	6 03	1 48
M.-Keresztes >	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely >	—	—	2 41	4 16	1 46	M.-Pályi >	10 23	6 00	H.-Bagos >	6 22	2 07
Mező-Peterd >	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd >	2 50	7 43	3 03	4 38	2 19	N.-Léta-	—	—	Sáránd >	6 47	2 34
B.-Ujfalu >	3 14	9 22	12 29	12 05	4 16	Élesd >	† 3 04	7 56	3 21	4 56	2 50	Vértess ér.	10 46	6 20	Debreczen é.	7 25	3 18
Sáp >	—	—	12 47	12 26	4 49	Rév >	3 26	8 18	3 45	5 20	3 32	Sáránd—Derecske.					
Báránd >	—	—	1 01	12 42	4 13	Brátka >	—	—	4 06	5 43	4 08	Sáránd ind.	9 41	5 21	Derecske ind.	6 00	1 49
P.-Ladány >	3 56	10 03	1 34	1 19	4 53	Bucsa >	—	8 51	4 27	6 05	4 36	Derecske ér.	10 00	5 40	Sáránd ér.	6 20	2 09
Szolnok >	5 31	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá >	4 17	9 7	4 53	6 32	5 13	Derecske—Sáránd.					
Nagy-Káta >	6 25	12 41	4 45	5 00	—	B.-Hunyad >	4 50	9 07	5 32	7 16	—						
Budapest ér.	7 40	1 50	6 20	7 00	—	Kolozsvár ér.	5 55	10 37	6 59	8 34	—						

Nagyvárad—Szeged.						Szeged—Nagyvárad.						Nagyvárad—Arad.						Arad—Nagyvárad.					
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.				Sz. v.	Sz. v.	V. v.				Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.								
Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Szeged ind.	3 45	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Arad ind.	5 10	11 20	9 35								
Ósi >	10 30	4 36	7 44	H.-M.-Vásárhely >	4 44	11 04	7 57	Ósi >	10 30	4 36	7 44	Kurtics >	5 39	11 49	10 07								
Less >	10 48	4 56	8 06	Orosháza >	5 39	11 54	9 38	Less >	10 48	4 56	8 06	Békes-Csaba >	7 01	2 33	4 50								
Cséffa >	11 03	5 12	8 29	Csaba >	7 01	2 33	4 50	Cséffa >	11 03	5 12	8 29	Gyula >	7 27	3 05	5 26								
Szalonta >	11 26	5 37	9 08	Gyula >	7 27	3 05	5 26	Szalonta >	11 26	5 37	9 08	Sarkad >	7 47	3 27	5 56								
Kötegyán >	11 46	5 57	9 37	Sarkad >	7 47	3 27	5 56	Kötegyán >	11 46	5 57	9 37	Kötegyán >	† 7 56	3 39	6 09								
Sarkad >	11 57	6 09	9 51	Kötegyán >	† 7 56	3 39	6 09	Sarkad >	11 57	6 09	9 51	Szalonta >	8 28	4 10	6 47								
Gyula >	12 21	6 34	10 21	Szalonta >	8 23	4 10	6 47	Gyula >	12 21	6 34	10 21	Cséffa >	8 42	4 34	7 18								
Csaba >	2 10	7 22	4 42	Cséffa >	8 42	4 34	7 18	Békes-Csaba >	2 23	7 17	4 32	Less >	9 04	5 00	7 51								
Orosháza >	3 10	8 32	5 48	Less >	9 04	5 00	7 51	Kurtics >	3 28	8 20	5 38	Ósi >	9 21	5 19	8 15								
H.-M.-Vásárhely >	4 00	9 26	7 00	Ósi >	9 21	5 19	8 15	Arad ér.	3 55	8 47	6 05	Nagyvárad ér.	9 32	5 30	8 30								
Szeged ér.	4 35	10 20	7 55	Nagyvárad ér.	9 32	5 30	8 30																

Nagyvárad—Belényes—Vasköh.						Vasköh—Belényes—Nagyvárad						Nagyvárad—Gyoma						Gyoma—Nagyvárad					
	Tv. sz.	Sz. sz.	Sz. v.				Sz. v.	Th. v.	Sz. sz.				V. v.	Sz. v.									
Nagyvárad ind.	4 10	2 27	—	Vasköh ind.	2 55	2 20	—	—	—	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	Gyoma ind.	3 48	2 40								
V.-Velenceze >	4 24	2 38	—	Lunka-Rézbánya >	3 07	† 2 33	—	—	—	Ósi >	6 09	2 51	Déva-Ványa >	4 37	3 40								
Félic-Fürdő >	4 51	3 —	—	Szudrics >	3 34	3 02	—	—	—	Uj-Palota >	6 24	3 05	Körös-Ladány >	5 13	4 23								
Kardó >	5 09	3 14	—	Belényes >	4 02	3 41	—	—	—	Gyires >	6 41	3 17	Szeghalom >	5 40	4 55								
Magyar-Gyepes >	6 09	4 04	—	Sonkolyos >	† 4 23	† 4 04	—	—	—	Körösszeg >	7 02	3 36	Vésztő >	6 12	5 36								
Tasádfő >	6 26	4 18	—	Belényes-Ujlak >	4 35	† 4 16	—	—	—	Szakál >	7 39	4 05	Köt >	6 38	6 08								
Drág-Cséke >	6 51	4 33	—	Borz >	† 4 44	† 4 26	—	—	—	Nagy-tóti >	7 55	4 21	Iráz >	6 52	6 28								
Magyar-Cséke >	7 11	† 4 48	—	Sólyom >	5 01	4 46	—	—	—	Komádi >	8 25	4 32	Komádi >	7 10	7 03								
Dusesd >	† 7 26	† 5 —	—	Gyanta >	5 22	† 5 07	—	—	—	Iráz >	8 42	4 49	Nagy-tóti >	7 22	7 12								
Szombatság-Rogoz >	8 07	5 35	—	Hollód >	5 36	5 22	—	—	—	Köt >	9 19	5 14	Szakáll >	7 48	7 44								
Hollód >	8 19	5 46	—	Szombatság-Rogoz >	5 57	5 54	—	—	—	Vésztő >	9 44	5 32	Körösszeg >	8 11	8 19								
Gyanta >	8 33	† 5 59	—	Dusesd >	† 6 21	† 6 25	—	—	—	Szeghalom >	10 34	6 13	Gyires >	8 33	8 38								
Sólyom >	8 59	6 24	—	Magyar-Cséke >	6 33	† 6 40	—	—	—	Körös-Ladány >	11 —	6 31	Uj-Palota >	8 47	8 53								
Borz >	† 9 14	† 6 38	—	Drág-Cséke >	6 54	7 11	—	—	—	Déva-Ványa >	12 03	7 21	Ósi >	9 03	9 13								
Belényes-Ujlak >	9 26	6 49	—	Tasádfő >	7 08	† 7 27	—	—	—	Gyoma ér.	12 45	8 06	Nagyvárad ér.	9 20	9 32								
Sonkolyos >	† 9 39	† 7 01	—	Magyar-Gyepes >	7 22	† 7 50	—	—	—														
Belényes >	10 25	7 35	—	Kardó >	7 55	† 8 31	—	—	—														
Szudrics >	10 48	7 57	—	Félic-Fürdő >	8 08	† 8 45	—	—	—														
Lunka-Rézbánya >	11 17	† 8 22	—	V.-Velenceze >	8 37	9 09	—	—	—														
Vasköh ér.	11 33	8 37	—	Nagyvárad ér.	8 47	9 19	—	—	—														

N.-Várad—Püspök-Fürdő—Félic-Fürdő						Félic-Fürdő—Püspök-Fürdő—N.-Várad					
	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind.	—	9 50	—	—	—	Félic-Fürdő ind.	9 08	10 42	3 23	—	—
V.-Velenceze { ind.	8 29	9 59	2 34	4 54	6 46	Püspök-Fürdő >	9 19	11 —	3 37	—	—
ér.	8 32	10 —	2 48	4 55	6 47	V.-Velenceze { ind.	9 34	11 16	3 52	6 08	8 49
Püspök-Fürdő ér.	8 52	10 14	3 07	5 14	7 04	ér.	9 36	11 17	3 54	6 09	7 53
Félic-Fürdő >	9 06	10 37	3 21	5 31	7 20	Nagyvárad ér.	* 9 50				

A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint van kitüntetve.
A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelentik.
A †-tel jelzettek feltételes megálló helyek.
A * jelzettek Nagyvárad-vásártér megállóhely.

Nyomatott lapulajdonos: Szent-László nyomda-részvénytársaságnál Nagyváradon.